

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

§. XL. Quo tempore Reogerus comes Capuam obsederit, et an eodem
anno, quo id accidit, diploma, quod, civitate hac subacta, Brunoni hic
princeps contulit, datum fuerit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

A *fuit infraque recitabitur*) diplomate dicitur Prior S. Stephani. « Ad petitionem, » inquit « Rogerius F. Lanvini Prioris ecclesie S. Stephani. » Attamen bona, a Rogerio concessa, utrisque communia erant. Hoc patet ex priori (*jam dato nimirum*) diplomate, in quo Rogerius conjuratores, « et filios filiorum » (*eorum videlicet*) « in » æternum servos perpetuos et villanos ad » beatæ Mariæ et S. Stephani protomartyris » personalem et perpetuam servitutem concedit. » Ceterum, cum in transcripto diplomate monasterii S. Jacobi de Mentauro, a Rogerio S. Brunoni ejusque discipulis collati, principisque Capuani, cui Rogerium Sergius proderet voluit, mentio occurrat, tam principis hujus, quam monasterii S. Jacobi de Mentauro notitiam qualemcumque idem etiam auctor suppedilat. Ac de principe quidem sic scribit: Nomen principis Capuæ, « cui Sergius ad invadendum Rogerium » aditum noctu est pollicitus se præbere, » non potuisse apud scriptores inveniri, fatetur Michael monachus in Sanctuario Capuano, a se edito anno MCCCXX; sed in recognitione sui Operis, anno MDCXXXVII facta, nomen dat hujus hactenus ignoti principis: « Ignorantem, » inquit « mihi principis nomen tandem cognitum: » D. Camillus Tutinus, Neapolitanus antiquitatum indagator, adservat Chronicon Ms., in quo legitur, Landonem, Theani comitem, ex genere principum Longobardorum, electum fuisse a Capuanis in principem, ejecto Richardi filio. » At vero, cum princeps, qui a Capuanis ejectus fuit, non Richardi, sed Jordani, ut Malaterra lib. IV, cap. 26 docet, filius fuerit, contra ac in Chronico illo Ms., apud Tutinum asservato, legitur, suspectum mihi hoc apparet, ac proinde facere non potest, ut Landonem fuisse Capuanorum principem, cui Rogerium tradere voluerit Sergius pro certo habeam.

De monasterio S. Jacobi, Brunoni concessio, quid factum,

B 646 Quod modo ad monasterium S. Jacobi de Mentauro pertinet, ita de hoc laudatus Ordinis Cartusienensis annalista observat: Monasterium S. Jacobi de Mentauro, a Rogerio concessum S. Brunoni, juxta notas nostri Constantii est grangia, quæ modo dicitur S. Anna, in qua sub initium recuperationis hujus Cartusie unus conversus assidue morabatur. Ibidem post mortem S. Brunonis Lanvinus quosdam monachos, vite eremiticæ minus idoneos, cum licentia Pontificis constituit, qui cœnobiticam vitam agerent, ut suo loco dicemus. Atque id etiam, quod hic postea se dicturum spondet laudatus Annalium Cartusienensium auctor, re etiam ipsa ad annum 1114 exsecutus est, ita ibidem scribens: Quod autem pertinet ad res Cartusienenses in Calabria, hoc anno (1114 videlicet) Lanvinus, cum juxta licentiam anno elapso a Paschali (summo Pontifice) obtentam, multos non solum e gentibus, sed etiam ex longinquis partibus, ut loquuntur bullæ Pontificiæ, ad vitam eremiticam recepisset, cernens, quosdam ex eis minus ad eam aptos esse, decrevit aliud monasterium constituere, in quo saltem cœnobiticè conversarentur. Id ille sapienter excogitavit; cum enim juxta Regulam, a sancto Patriarcha non scriptis, sed viva voce traditam, ea tantum conditione inter non reciperetur novitius, « ut, si forte nostrum nequiret » aut nollet tollerare propositum, ad seculum » nequaquam rediret, sed aliquod potius aliud » religionis genus, quod ferre posset, acciperet; » sic honori et saluti consulebatur egre-

dientis novitii, qui ex eremo statim ad cœnobium transmeare poterat. Utriusque monasterii curam magister eremi habebat, et qui cœnobitis præerat sub nomine Præpositi vel Decani, vel etiam Prioris, eidem magistro, tamquam supremo Priori, morem gerebat juxta decretum summi Pontificis Paschalis, a quo sequentes litteras Lanvinus in hunc finem obtinuit. Paschalis episcopus servus servorum Dei etc.

647 Hæc laudatus Annalista anonymus; alia porro fere non sunt, quæ in transcriptum Rogerii comitis diploma observanda hic sint; posset quidem quidpiam præterea notari in verba, quibus, Sanctum aliquamdiu in Rogerii comitis domo commoratum esse, in instrumento illo innuitur; verum de hisce num. 371 et seq. actum jam satis est, uti etiam num. 386 et seq. de Malgerio, qui in diplomatis contextu et subscriptionibus comitis Rogerii filius vocatur, nec tamen filius ejus seu legitimus seu nothus existit. Quod vero pertinet ad alios, qui diplomati aut subscribuntur, aut donationi, per hoc factæ, testes interfuisse in instrumenti ejusdem contextu memorantur, Rodolphus comes de Lorotello, quem in hoc nepotem suum Rogerius comes vocat, patrum hunc, uti e Cangio in Annotationibus in Annam Comnenam pag. 258 et seq. facile intelliges, verosimiliter habuit; reliquis autem, quorum aliqui alii etiam jam datis Rogerii comitis diplomatibus subscribuntur, non pauci instrumentis nonnullis publicis, apud Rocchum Pirrum in Sicilia sacra exstantibus atque a Rogerio comite datis, subscripti etiam, uti quisque, qui hæc consilere voluerit, deprehendet, reperiuntur; quod hic saltem, cum distinctam singulorum notitiam dare non possim, juverit notasse. Ceterum, ne Commentarius, qui mole sua modum jam fere excedit, absque necessitate adhuc crescat, quid quæque in diplomate hic dato occurrentia vocabula barbara significant, non expono; atque ita tum ad hoc, tum ad alia Sancto nostro concessa diplomata faciendum haud gravate duxi, quod a studioso lectore vocabulorum illorum significatio tum in Indicibus nostris onomasticis, tum in Cangii mediæ et infimæ Latinitatis Glossario facile inveniri queat.

ACTORE
C. B.

et quid præterea in datum Rogerii comitis diploma observandum.

§ XL. Quo tempore Rogerius comes Capuam obsiderit, et an eodem anno, quo id accidit, diploma, quod, civitate hac subacta, Brunoni hic princeps contulit, datum fuerit.

Quo tempore a comite Rogerio Capuam obsideri contigerit, ipsemet nos hic princeps in proxime huc transcripto, quo S. Brunoni concessit, diplomate sat aperte docet. Etenim hujus initio ita loquitur: In nomine Dei æterni et salvatoris nostri Jesu Christi. Anno ab Incarnatione ejusdem millesimo nonagesimo octavo, Indictione sexta, gloriosus rex David, Spiritu Sancto præventus, « Narrabo, » inquit, « omnia mirabilia tua. » Propter quod ego Rogerius, divina

In diplomate hic memorato Capuana obsidio anno 1098 contigisse traditur.

misericordia

AUCTORE
C. B.

misericordia comes Calabriae et Siciliae, nota esse volo omnibus fidelibus Christianis beneficia, quae mihi peccatori concessit Deus orationibus reverendi viri F. Brunonis, piissimi patris fratrum, qui habitant in ecclesiis sanctae Mariae de eremo, et sancti protomartyris Stephani, quae sitae sunt in terra mea inter oppidum, quod dicitur Stilum, et Arenam, cum essem in obsidione Capuae Kalendis Martii et praefecissem Sergium, natione Graecum, principem super ducentos armigeros nationis suae, et exercitus excubiarum magistrum etc. *Haece autem, sese anno 1098 in Capuae obsidione fuisse, significat. Etenim verba omnia, quae inter duas haec voces Indictione sexta, et alias haec cum essem in obsidione Capuae interjiciuntur, pro praefatiuncula dumtaxat, parenthesi inclusa, debent haberi, ita ut sensus sit, Anno ab Incarnatione, ejusdem (Jesu Christi) MXXVIII, Indictione sexta... cum essem in obsidione Capuae Kalendis Martii. Ita autem, primo quidem, quod in altero diplomate, infra huc transcribendo annoque 1104 dato, ipsemet Rogerius comes, obsidionem Capuanam anno 1098 contigisse, apertissime indicet hisce verbis: Haec sunt nomina eorum,...* qui inventi sunt in obsidione civitatis Capuae Calendis Martii, Incarnationis Domini anno MXXVIII, indictione sexta, quos ego Rogerius etc. *Deinde vero quod in dicto diplomate, in cujus epocham praesenti § inquirendum, annus, quo hoc datum sit, per annum 1098 designari non possit, cum id Sancto ex dicendis comes Rogerius ante annum, qui obsidionem Capuanam ac proin oblatam in hac principi isti Sancti apparitionem, proxime excepit, non impertierit, annoque 1098 bellicam hanc expeditionem contigisse, aliunde constet, uti jam nunc probare aggredior.*

hocque etiam
anno, quo et a
Lupo Proto-
spata consi-
gnatur,

649 *Lupus Protospata auctor synchronus, qui, quod bene notandum, annum more Graecorum a Septembri inchoat, apud Muratorium tom. V rerum Italicarum scriptorum pag. 47 sic scribit: Anno MXXVIII mense Octobris apparuit stella cometes... et hoc anno comprehensa est Capua a Rogerio comite mense Martii. At vero Michael monachus in Sanctuario Capuano, diploma, de quo hic disserimus, e camerae regiae actis integrum exscriptum, legendum sibi traditum fuisse praefatus, ita scribit: Lupus Protospata editus a P. D. Antonio Carraciolo scribit, annum MXXVIII fuisse Capuae obsidionis annum; sed non est recedendum a computatione Baronii, qui juxta Gaudredi narrationem obsidionis annum notat MXXVII; cui anonymus Cassinensis, cum eodem Protospata impressus, consentit; imo et hoc privilegium adstipulatur. En Rogerius ab obsidione Squillacium redit vicesima nona Julii. Idem secunda Augusti privilegium hoc sancto Brunoni concedit. At quia inter privilegii concessionem et Rogerii reditum multi intercedunt dies, praesertim illi quindecim, per quos Rogerius (adi num. 658) infirmatur, a sancto Brunone visitur, de facienda donatione tractat; idcirco Julius et Augustus, nominati menses, ad eundem annum pertinere non possunt, sed Julius cum sua vicesima nona est anni MXXVII, et Augustus cum sua secunda die est anni MXXVIII. Hactenus ille: et recte quidem, mensem Julium, quo Squillacium ab obsidione Capuana reversus est comes Rogerius mensemque Augustum, quo diploma datum notatur, ad duos*

annos diversos spectare, affirmat; comes enim, uti ipsemet (adi iterum num. 658) in diplomate docet, vicesima nona Julii Squillacium rediit; diploma vero secunda Augusti die datum signatur; ut, si comitis reditus, et diplomatis concessio ad diversos annos non spectarent, hanc inter et illum tres dumtaxat dies intercessissent; quod, uti ex ipsiusmet diplomatis contextu (videsis denuo eundem num. 658) apparet, verosimile non est.

650 *Verum, etsi quidem recte, ut jam dictum, mensem Julium, quo Squillacium comes Rogerius ab obsidione Capuana rediit, mensemque Augustum, quo diploma percelebre Sancto dedit, ad duos annos diversos laudatus scriptor referat, Capuanam tamen obsidionem contra apertum Lupi Protospatae testimonium anno 1097 cum Baronio, a quo non recedendum pronuntiat, perperam innectit ob Gaudfredi Malaterrae, scriptoris pariter synchroni, auctoritatem. Etenim, etsi quidem in Sicula Scriptoris hujus Historia lib. IV, cap. 26 verba, quibus obsidio illa anno 1097 non obscure consignatur, occurrant, ea tamen Malaterrae non sunt, certoque, quam eventui ipsi Lupus Protospata proxime huc transcriptis verbis praestituit, epocha retinenda est. Duo haec asserta ex jam nunc dicendis patessent. A posteriori seu a veritate epochae, quam obsidioni Capuanae Lupus Protospata, anno 1098 eam iligans, assignat, demonstranda duco initium. Romualdus Salernitanus, auctor suppar, in Chronico de cruce signatis Christianis, bellum in Oriente contra infideles gerentibus, sic scribit: Ceperunt Antiochiam, civitatem famosissimam, in anno Incarnati Verbi millesimo nonagesimo octavo, Indict. VI; ac deinde, nonnullis, quae huc non faciunt, interpositis, subjungit: Ipso quoque anno, eadem Indictione, Rogerius dux una cum Rogerio Siciliae comite urbem Capuanam obsedit, et quadagesimo die ejus obsidionis acquisitam eam Riccardo principi reddidit. Reponi quidem hic potest, in notis chronicis, quibus Romualdus rerum, quas narrat, tempus determinat, errores saepenumero cubare; verum, etsi id ita sit, id tamen fere, ut Romualdi Opus expendenti palam fiet, locum dumtaxat obtinet, dum characteres chronicos compendio per numeros, litterasve, numerorum locum tenentes, exprimit; expugnatae autem a Christianis Antiochiae annum 1098, quo etiam a duce Rogerio, ejusque patruo comite Rogerio Capuanam fuisse obsessam, memoriae prodit, non compendio per numeros, litterasve numerorum locum tenentes, sed per voces integras designat, vereque fuisse a Christianis anno, ut notat, 1098 Antiochiam expugnatam, apud omnes in confesso est; ut proinde, cum in anno 1098, quo id factum signat, non erret, errare etiam censendus non sit, dum eodem loco obsidionem Capuanam eidem anno 1098 affigit.*

651 *Verum res haec secus habeat, parvique faciendum hic sit Romualdi testimonium, Capuanam equidem obsidionem ab hoc scriptore et Lupi Protospata anno 1098 recte consignari, Eadmerus, qui non tantum obsidionis illius tempore floruit, verum etiam ei praesens adfuit, indubitatum facit. Hic S. Anselmo, Cantuariensi archiepiscopo, ut toto vitae tempore, ita etiam anno 1097 ex Anglia Romam discedenti ac deinde ad Rogerium, Apuliae, Calabriae et Siciliae ducem, in castris ante Capuanam obsessam existentem, properanti comes adhaesit assiduus, illiusque, uti apud nos tom. II Aprilis, pag. 865 videre licet, non*

vere illam
accidisse, e
Romualdo
Salernitano,

E

F

ac praecipue
ex Eadmero,
scriptore
omni exceptione
majori,

A non tantum vitam in duos libros divisam contexit, verum etiam a Seldeno typis vulgatos ac deinde in præfatum Operis nostri tomum illatos Historiæ Novorum in Angliâ sex libros, quorum quatuor prioribus res quoque, ad eundem sanctum Cantuariensem archiepiscopum spectantes, ac nominatim dictum iter ejus Romanum, atque ad ducem Rogerium ante Capuam accessum complexus est; hujus autem Historiæ apud nos lib. II, cap. 2, num. 19 in fine, postquam, qui tandem post multas molestias Anselmus Romam adeundi facultatem a rege Angliæ impetravit, lectorem edocuit, subjungit: Anno ab Incarnatione Filii Dei millesimo nonagesimo septimo acta sunt hæc, feria quinta, quæ fuit Idus Octobris; ac deinde, nonnullis, quæ haud dudum post quintam decimam Octobris diem anno 1097 indubie sit aggressus. Porro Anselmus in itinere illo, uti partim ex ejus Vita, ab Eadmero ex dictis pariter conscriptæ atque in præfatum Operis nostri tomum illatæ lib. II, cap. 4, partim e dictæ Historiæ, quæ eundem Eadmerum auctorem habet, lib. II, cap. 2 et seq. intelligitur, natalitiam Christi festivitatem cum sancto Hugone abbate Cluniaci celebravit, inde Lugdunum progressus est, hineque iter prosecutus, cum Segusio ignotus transisset, apud sanctum Michaellem de Clusa in Pedemontio Passionis ac Resurrectionis Dominicæ solemnia celebravit, feliciterque Guibertinorum, quæ paratæ ei erant, evitatis insidiis, Romam tandem haud dudum post pervenit.

luculenter
probat, ver-
baque Histo-
riæ Siculæ,
quæ pro anno
1097 faciunt,

B 652 Porro, diebus decem Romæ transactis, invitatus a Johanne, suo olim apud Beccum discipulo, tunc vero abbate sancti Salvatoris prope Telesium, urbem in terra Laboris, ad eum divertit; cum autem ab hoc in villam monasterii sui, nomine Slaviam, in vicino monte silam, ductus fuisset, ibique aliquanto temporis spatium degisset, ad ducem Rogerium accessit, qui, in castris ante Capuam obsessam tunc versans, insignemque viri sanctitatem edocuit, eum, ut ad se veniret, invitavit. Ita fere quantum ad substantiam, ut jam monui, Eadmerus, partim in conscripta a se S. Anselmi Vita, partim in Novorum Angliæ Historia locis supra cit. Jam vero cum Anselmus, teste Eadmero, auctore ex dictis synchrono, sanctumque hunc antistitem in itinere illo comitato, anno 1097, mense Octobri ex Angliâ Romam versus iter arripuerit, eoque haud dudum post Resurrectionis Dominicæ festum, quod anni 1097 Octobrem proxime exceperit, appulerit, nec multo post ad Rogerium ducem, qui una cum patruo suo comite Rogerio, cognatoque Richardo Capuam tunc obsidebat, accesserit, ex iis sane, quæ Eadmerus, auctor omni exceptione hic major, memoriæ prodit, consecratum est, ut Capua anno 1098 omni dubio procul fuerit obsessa. Atque hoc primum, quod hic ostendendum erat, alterum est, ut verba, quibus in Sicula Gaufredi Malaterræ Historia, Capuæ obsidionem, qua durante, S. Bruno comiti Rogerio apparuit, imminenti periculo eum eripuit, anno 1097 contigisse indicatur, scriptoris hujus non esse, probatum nunc dem. Verba illa ita habent: Anno Dominicæ Incarnationis MCVII ibi (in castris nempe ante Capuam obsessam) se imprægnavit comitissa Adelsia de comite Rogerio; hæc au-

Octobris Tomus III.

tem, ut ante me Peregrinus in suis ad Lupi Protopatæ Chronicon recte observavit, glossula dumtaxat sunt, ab otioso adnotatore ad paginæ oram adscripta, et ex hac deinde in ipsum auctoris textum ab imperito librario translata.

653 Id sic ostendo: Malaterra Historiæ Siculæ libro IV, cap. 26 sub finem sic habet: Ipse autem comes (Rogerius scilicet) omni diluculo ante lucem surgens, utrumque exercitum, pontem transeundo « (quem nempe, » ut laudatus Peregrinus loco cit. notat, « super Vulturum » construxerat, ut suo exercitui, et ducis Rogerii principisque Richardi communis, faciliusque pateret via, qui trans flumen ad Septemtrionem Capuam obsidebant) » invisens, utrum attentis essent ad excubias, visum ibat. Porro ipsi rubore perfundebantur, quod juvenes ipsi et ad quos peculiariter negotium attinebat, segiores forent comite provectionis ætatis, et corporis plagarum laborumque asperitatis viro vigilantiori existente. Nam et ab omni exercitu ejus vigilantia admirationi erat, omnesque in ejus exemplo vigilantiores reddebantur. Ita hactenus textus, qui Malaterræ extra omnem controversiam est; huic autem, quæ dictum libri quarti cap. 26 terminant, quæque an Malaterræ sint, hic quærimus, recitata num. præcedente de imprægnata Capuam Adelsia verba proxime subduntur, ac deinde sequitur caput 27, quod ita inchoatur: Cum ista aguntur, Papa Urbanus colloquium ducis et comitis considerans a Roma progrediens, Capuam, ubi obsessionem tenebant, venit. Tale est, quod Historiæ Siculæ libri quarti caput 27 apud Malaterram habet, initium; verum quis non videt, per verba de imprægnata in castris ante Capuam Adelsia, quæ hoc inter et Malaterræ genuinum, quem jam recitavi, quemque caput proxime præcedens suppeditat, textum interjiciuntur, continentem scriptoris hujus narrationem perturbatam reddi ac divisam? Quod cum ita sit, nec vitiosus adeo in narrandis rebus modus in Malaterram quadrare videatur, verba illa non ipsi, sed inepto adnotatori, ut jam dixi, attribuenda sunt. Ut res certior evadat, joverit eam alio adhuc argumento firmasse.

654 Malaterra in Præfatione lib. II Operis sui, seu Historiæ Siculæ a se conscriptæ, temporum sese annorumque ordinem in narrando servaturum pollicitus, id ipsum sese facturum, lib. IV, cap. 18 ejusdem Operis iterum profiteretur; postquam autem temporum annorumque in narrando ordini ita sese bis obstrinxit, eodem libro quarto, cujus cap. 18 hanc sibi obligationem secundo imposuit, cap. 23 narrat, qui comes Rogerius filiam Hungarorum regi in matrimonium dedit, eamque ab Henrico, Leocastrensi episcopo, anno 1097, mense Maio in Pannoniam itinere maritimo duci curavit. En ipsa ejus verba: Anno itaque, inquit, Incarnationis millesimo nonagesimo septimo, apparatis, quæ necessaria erant, mense Maio cum trecentis militibus usque Thermas conducere facit (comes Rogerius filiam suam) Henricum Leocastrensem episcopum et quosdam de fidelibus suis, abinde maritimo cursu usque Pannoniam cum puella procedere faciens, qui, navibus apparatis puellam cum multis sponsalibus intromittentes, velis vento commissis, prospera aura flante per æquora feruntur usque dum in portum Albæ, qui

ACTORE
C. B.

argumento
uno

E

atque altero,
ex ipsa Ma-
laterræ
F

AUCTORE
C. B.

qui juris regnum Ungarorum est, impune applicant. Hæc, quæ anno 1097 partim mense Majo, partim paulo serius gesta sunt, dicto lib. iv cap. 25 Malaterra; qui autem comes Rogerius a Richardo, principe Aversano et a Rogerio duce consanguineis suis, ut suppetias eis adversus Capuanos, Richardo rebelles, ferret, missa etiam ad eum a Rogerio duce uxore sua, rogatus fuerit, cap. proxime seq. exponit, ac deinde eodem cap. subjungit: Comes autem pietate consanguinei principis et multis verbis ducissæ, sibi a duce delegatæ, legatione deprecatoris et humilitate exponentis illectus et persuasus, exercitum, qualem numquam antea habuisse dignoscitur, ab omni Sicilia et Calabria forti imperio conflato, prima hebdomada Aprilis secunda pace Pharam transiens illorum (versus Capuam nempe seu, quibus suppetias laturus ibat, versus Richardum, Aversanum principem, et Rogerium ducem) accelerat.

Historia Sicula formata,

655 Hæc loco cit. Malaterra, ibidem etiam mox tradens, qui Rogerius, cum Pharam mense Aprilis trajecisset, per Calabriam et Apuliam exercitum duxerit, ducem Rogerium in via obvium habuerit, Pentecosten prope flumen, Sabatum seu, uti ipse scribit, Sabbatum vocatum, celebravit, ac castra tandem ad Capuam posuerit, hancque urbem una cum duce Rogerio et Richardo principe Aversano obsederit; cum autem, postquam, quod anno 1097 mense Majo gestum fuerat, narravit, scriptor ille, qui sese temporum annorumque ordinem in narrando servare profletur, ea omnia, uti ex jam dictis liquet, in litteras mittat, oportet, ut secundum ipsammet narrationem ejus et Aprilis, quo Pharam comes Rogerius trajecit, et Pentecoste, quam prope flumen Sabatum celebravit, ipsi quoque adeo etiam tempus, quo brevi post castra ad Capuam posuit, urbemque hanc obsedit, non ad annum 1097, sed ad proxime subsequentem spectent. Et vero, nisi ita res habeat, Malaterra secum ipsemet pugnare erit dicendus; cum enim, uti ex dictis narrat, comes Rogerius, postquam Pharam mense Aprilis trajecisset, Pentecostenque prope flumen Sabatum celebrasset, Capuam obsederit, si Aprilis ille cum anno 1097, quo Pascha quinta Aprilis ac proinde Pentecosten vigesima quarta Maji celebrari contigit, fuerit conjunctus, consequens erit, ut dicti anni 1097 mense Majo comes Rogerius partim in Calabria aut certe Apulia, partim in castris ante Capuam existerit. Atqui Malaterra hunc principem eo ipso anno et mense neque in Calabria Apuliave, neque in castris ante Capuam, sed in Sicilia præsentem facit, libro iv scilicet, cap. 25, ut jam docui, memoriæ prodens, abs illo, in Sicilia, uti ex eorum, quæ ibidem scribit, contextu liquet, tunc existente, e regione hac filiam suam in Pannoniam matrimonio regni hujus regi conjungendam, eodem anno ac mense sub Henrici Leocastrensis episcopi ductu maritimo itinere missam fuisse.

Malaterra non esse, ostenditur.

656 Jam vero, cum hæc ita habeant, ne Malaterra, quem, quæ sese inter pugnent, scripsisse, nemo dixerit, Rogerium comitem, quem toto mense Majo anni 1097 præsentem in Sicilia facit, eo ipso mense in Apulia et in Castris ante Capuam, a Sicilia procul dissitis, præsentem sistere sit dicendus, necesse omnino est, ut mensis Aprilis, quo Rogerius comes, ut scriptor ille narrat, Pharam trajecit, Pentecoste, quam prope flumen Sabatum celebravit, tempusque, quo brevi

post Capuam obsedit, non ad annum 1097, sed ad proxime sequentem etiam secundum ipsum Malaterram spectarint. Hinc porro jam consequitur, ut hic scriptor obsidionem Capuanam non alio, quam Lupus Protospata, anno consignet, ac proin, ut vel verba de imprægnata anno 1097 in castris ante Capuam Adelasia supra huc transcripta Malaterræ non sint, vel ut, si ipsi, non autem inepto adnotatori, debeant attribui, error in annum 1097, quo illa afficiuntur, librorum vitio oscitantive irrepperit, proque anno illo annus 1098 debeat substitui. Porro Pagius in Criticis, Malaterram, a quo obsidionem Capuanam anno 1097 consignari, ob memorata verba de imprægnata ante Capuam Adelasia arbitrabatur, cum Lupo Protospata, qui eandem obsidionem anno 1098 innectit, in concordiam adducere volens, fuisse anno 1097 Capuam obsideri ceptam, annoque demum 1098, ad mensem Majum provento, expugnatam adstruavit. Verum, cum ex jam dictis non anno 1097, ut nonnulli ob verba de imprægnata anno illo ante Capuam Adelasia persuasum sibi habuere, sed anno 1098 Capuanam obsidionem accidisse, ipsemet Malaterra tradat, scriptor ille corrigendus est.

657 Quod si enim ipso standum foret, consecrarium esset, ut pluribus mensibus Capuana obsidio tenuerit; hoc autem a vero alienum esse constat, tum ex Malaterra, qui Rogerium comitem anno 1098 prope flumen Sabatum Pentecosten, quæ anno isto in sectam decimam Maji incidit, celebrasse, tunc demum exercitum Capuæ obsidendæ admovisse, nec diu admodum post urbem illam deditione accepisse, partim lib. iv, cap. cit., partim, quæ hoc proxime excipiunt, cap. 27 et duobus seqq. docet, tum etiam ex Romualdo Salernitano et monacho Cassinensi anonymo, ab Antonio Caracciolo primum ac deinde a Camillo Peregrinio luce publica donato tandemque a Muratorio, additis etiam posterioris hujus editoris Annotationibus, una cum Lupo Protospata in tonum V rerum Italicarum scriptorum illato; qui ambo Capuam quadragesimo obsidionis die deditionem fecisse, seu a duce Rogerio patruoque ejus comite Rogerio subactam fuisse, in Chronicis suis diserte tradunt, prior quidem verbis num. 650 huc transcriptis, posterior vero hisce sequentibus: Dux Rogerius cum comite Rogerio Capuam per quadraginta dies obsidentes receperunt, et Richardo Jordani filio restituerunt. Ist hæc quidem ad annum 1097, unde pro obsidione Capuana anno huic assignenda non nemo forte arguat, in codice Cassinensi 47, e quo monachi illius anonymi Chronicon a Caracciolo primum fuit editum, apud hunc et Muratorum referuntur; verum Peregrinius in hunc codicis illius locum ita observat: De more annum anticipat Codex XLVII, et ex eo editus. Non sic codex cxcix, in quo ista sub anno sunt mxcviii. Ita ille: Capuæ autem, uti ex iis, quæ in suo ad Chronicon illud monito prævio observat, facile perspicies, obsidionem deditionemque in codice Cassinensi 47 ad annum 1097 referri, non laudato monacho anonymo, qui eodem circiter tempore, quo Capua fuit obsessa, floruit, sed librario recentiori, qui, quæ hic in litteras miserat, pro suo arbitrio digesserit, annisque distinxerit, est adscribendum.

Quod cum ita sit, nihil etiam contra opinionem, qua obsidionem Capuanam anno 1098 affigimus, e monacho illo anonymo habetur, manetque adeo a Lupo Protospata, qui hoc ipso anno bellicam illam

E
Bellica illa expeditio nec tamdiu, quam Pagius statuit, duravit,

A illam Rogeriorum ducis et comitis expeditionem consignat, non esse recedendum.

nec Martio, ut Lupus scribit, Capuae deditio terminata fuit.

658 Verum, etsi quidem ita quantum ad annum, quo hic scriptor Capuae deditioem consignat, res habeat, aliter tamen de mense, cui eam affigit, censendum est. Etenim civitatem illam mense Martio a comite Rogerio comprehensam notat; id autem serius, quam anno 1098 ad mensem Martium protracto, evenisse, liquet tum ex S. Anselmi, Cantuariensis archiepiscopi Vita, per Eadmerum conscripta, tam etiam ex Gaufrido Malaterra. Ut id ex dicta Anselmi Vita constare, primo probem, Eadmerus in hac apud nos tom. II Aprilis pag. 886 et seq., Resurrectionis Dominicae festum, quod anno 1098 in vigesimam octavam Martii incidit, se simul ac S. Anselmum in S. Michaelis coenobio, in ditone Pedemontana sito, celebrasse, Romam deinde advenisse, decem diebus ibidem mansisset, in Terram-Laboris ad S. Salvatoris monasterium, a cuius abbate, suo olim discipulo, amicissime invitatus fuerat, divertisse, ac tandem ad Rogerium ducem, qui Capuam obsidebat, quique eum, ut ad se veniret, rogari jusserat, accessisse, aliquantotempore spatii apud eum mansisse, memoriae prodit. Jam vero, cum id ita sit, nec, si anno 1098 jam inde a Martio deditioem Capua fecisset, S. Anselmus, Cantuariensis archiepiscopus, qui ex jam dictis obsidioni Capuanæ aliquamdiu interfuit, ullo modo ei, uti ex omnibus, e Sancti hujus antistitis Vita modo adductis, quisque facile intelliget, interesse potuisset, sit sane ex hac, comiti Rogerio anno 1098 mense Martio Capuam sese non dedidisse, omnino perspicuum. Nec minus id ex Malaterra manifestum efficitur. Cum enim, uti ex jam dictis scriptor hic memoriae prodit, Rogerius comes non prius, quam cum Pentecosten, quæ anno 1098 in sextam decimam Maji diem incidit, prope flumen Sabatum celebrasset, Capuae obsidendæ copias admoverit, ei enimvero civitatem hanc jam inde ab anni illius mense Martio deditam non fuisse, e Malaterra indubitatum est.

Pro hoc tamē mense, non Majus,

659 Ast, inquires, quis ergo pro Martio, quem urbis Capuanæ deditio Lupus Protospata assignat, mensis substituendus? Pagius in Criticis ad annum 1098, Henschenius in suis in Eadmeri Novorum Angliæ librum II, cap. 2 Annotationibus, aliique eruditi pro Majo pronuntiant; Peregrinus vero in suis in Lupum Protospatam Annotationibus, an Junius etiam Martio in Protospata de Capuae deditioe textu, supra huc transcripto, non possit substitui, subdubitat. Ita enim ibidem scribit: Capua itaque recuperata est, ut citius, extremo mense Maio, atque ingruente aestate, numerandi cum videantur quadraginta dies obsidionis (a Romualdo scilicet, ut supra docui, et anonymo Cassinensi assignati) non ab accessu comitis, sed ab die, qua princeps Richardus II, qui Aversam proximam urbem retinuerat, Capuam solus circumvallaverat; nam alioquin receptam eam fuisse, dicendum est, mense Junii; quod equidem non recusaverim, si in Lupo mensis * Martii restitui debeat Junii, non Maji. Verum enimvero mensem Martium pro Maio saepe alias suppositum, manifestum est, idque ex ea forte occasione natum, quod nomina propria, cum sub Nortmannorum ætate capitalibus tantummodo litteris depictis compendiarentur, Martius mensis, sic descriptus, pro Maio a recentioribus librariis

* L. pro mense

sæpenumero est acceptus. Sicut in Calendario antiqui etiam Breviarii Campani, in quo festum S. Potentianæ virginis perperam notatur ad diem XIX Martii, quod colitur XIX Maji.

AUCTORE C. B.

660 Ita ille, nonnihil quidem, ut jam monui, an pro mense Martio, quo in Lupi Protospata Chronico Capua capta narratur, reponendus sit Majus, subdubitan, simulque tamen in opinionem, quæ Martio Majum substitui omnino vult, magis propendens, hincque, ut eam tueatur, urbem Capuanam, cui obsidendæ exercitum suum certe ante decimam sextam Maji diem, uti ex supra dictis facile est colligere, Rogerius comes non admovit, a Richardo principe Aversano circumvallatam fuisse, et a tempore, quo hoc factum est, non autem ab eo, quo ad castra cum exercitu suo Rogerius comes primum accessit, quadraginta dies, quibus ex Romualdi Salernitani et anonymi Cassinensis, scriptorum supra laudatorum, testimonio, obsidio Capuana tenuit, numerandos esse, pronuntians. Verum Capuam nec ante comitis Rogerii adventum circumvallatam, nec, currente adhuc mense Majo, quo ad eam princeps is castra posuit, subactam fuisse, ex iis, quæ Malaterra Historiæ Siculæ lib. IV, cap. 26 et binis seqq. memoriae prodit, concludendum apparet. Etenim Rogerius comes, uti ibidem is scriptor narrat, cum versus Apuliam e Calabria exercitum duceret, obvium sibi apud Liscum habuit ducem Rogerium, tractatuque sese inter habito, hic quidem Melfam, ille vero Beneventum versus movit exercitum; ut proinde, properante jam ad Capuam obsidendam comite Rogerio, ad civitatem hanc nondum castrametaretur ducis Rogerii exercitus, quo eam princeps Richardus, proprias ex dicendis, quibus id fecisset, copias sufficientes haud habens, circumvallatam jam tum tenere potuerit. Porro comes Rogerius, Benevento, cum aliquantotempore spatii prope hanc urbem refecisset exercitum, movens, ad Sabatum fluvium castrametatus est, cumque ibi Pentecosten festum, anno illo, qui fuit ex supra dictis a Christi nativitate 1098, in sextam decimam Maji diem incidens, celebrasset, nec diu post, ut apparet, e legatis, quos ad Capuanos miserat, nullo modo hosce vel pacis consilia admittere, vel cum principe Richardo in gratiam velle redire intellexisset, cum exercitus tandem Capuam obsessurus Capuanos fines est ingressus.

sed, quemadmodum e variis,

E

F

661 Audi modo, quæ præterea huc spectantia cap. 26 Malaterra suppeditet. At, inquit de comite Rogerio, ubi legatis regredientibus, eos (Capuanos) nil moliri, sed prorsus in malitia sua superbe persistere audit, inde (a fluvio Sabato) commovens Capuanos fines pervadit, quo diluculo cum mille armatis exercitum præcedens ad urbem (Capuanam nempe) accedit, extractos plurimos militariter dejectos damnose ludificavit, multosque amplius læsisset, ni pulvis, equorum pedibus excitatus, et a vento condensissime agitatus, intercessisset. Sic ad castra sua reversus in crastinum cum toto exercitu urbi se viciniorem conferens a Meridiana plaga obsidione vallando a ripa Orientali usque ad Occidentalem cingit. Cum ergo Capuani, uti ex his Malaterræ verbis intelligitur, in comitem Rogerium, qui ad eorum urbem, antequam exercitum suum ei admovisset, mille dimittat militibus stipatus accesserat, armatum militum manum emiserint, circumvallatam Capuam tum nondum fuisse apparet. Adhæc cum Malaterra comitem

quæ hic tum e Sicilia

AUCTORE
C. B.

comitem Rogerium, exercitu suo capuæ jam ad-
moto, ab Orientali hanc Occidentaliq[ue] plaga
cinxisse, verbis proxime recitatis tradat, hisque
sequentia: Dux autem et princeps cum suo
exercitu ab Aquilonari parte obsidentes urbem
tendunt prægravari, mox subjungat, innuere
videtur, Capuam eo ipso tempore, quo eam a
Meridionali et Occidentali plaga comes Roge-
rius cinxit, a Septentrionali plaga per ducem
Rogerium et principem Richardum circumdatam
primum fuisse; ut proinde illam hic ante comitis
Rogerii accessum circumvallasse putandus non sit.

Malaterra
Historia,

662 Et vero principi Richardo, ut id tum
faceret, copiar[um] sufficientes fuisse non videntur.
Præterquam enim, quod solam Aversam, par-
vumque civitati huic adjacentem terrarum tractum
sub ditione sua teneret, Malaterra verbis
jam nunc recitatis etiam hæc proxime adjungit:
Porro comes, cujus consilio omnes incedebant,
quia sollicitior, quia prudentior in omnibus
agendis vigilanti cura erat, pontem ex lignis
erigens ita trans flumen (Vulturnum nempe) ordi-
navit, ut suo exercitui et ducis, libero aditu
patente, fieret transitus, sicque urbs ab utroque
exercitu in tantum oppressa est, ut nulla ex
parte arida vel liquida egrediendi tuto vel ingre-
diendi aditus pateret; hisce autem e verbis, ut-
pote quibus Malaterra duos duntaxat exercitus,
alterum Rogerio comiti, alterum Rogerio duci
parentem, commemoret, colligendum apparet,
paucas duntaxat copias principi Richardo, qui
tamen, quas habebat, haud dubie omnes fere ad
expeditionem illam, quod felix hujus successus
maxime illius interesset, adduxerit, in ducis
Rogerii exercitu fuisse, licet interim hic tam
Richardum, quod nimirum aliquas saltem hic prin-
ceps copias in illo haberet, quam Rogerii ducis
exercitus a Malaterra verbis aliis supra huc
transcriptis etiam vocetur. Jam vero, cum prin-
cipi Richardo parum admodum, uti ex jam dictis
videtur, a copiis fuerit prospectum, Capuam ante
comitis Rogerii ad eam adventum abs illo, cui
neque tum ex dictis ducis Rogerii exercitus ade-
rat, circumvallatam fuisse, parum verosimile ap-
paret.

tum e S. An-
selmi Vita,

665 Hinc porro jam consequitur, ut verosi-
milit[er] Capuana obsidio tunc primum, cum urbi
huic exercitum comes Rogerius admovisset, ini-
tium acceperit, ac proin ut mense Majo, cum
sic ex dictis ante sextam decimam mensis hujus
diem inchoata non fuerit, diesque quadraginta
tenuerit, ad exitum adducta non fuerit. Verum,
demus etiam tantisper, a principe Richardo Ca-
puam ante comitis Rogerii ad eum cum exercitu
suo accessum circumvallatam fuisse, nec sic civi-
tatem illam mense Majo deditionem fecisse, ve-
rosimile evadet. Cum enim, uti ex supra dictis
liquet, comes Rogerius ad Sabatum fluvium a Be-
nevento haud procul, sexta decima Maji die, in
quam anno 1098 Pentecoste incidebat, cum exer-
citu suo substitierit, hocque festum ibidem cele-
bravit, nec statim post eum eodem inde movisse
videatur, ad Capuam eum ante vigesimam Maji
diem castra non posuisse, verosimillimum ap-
paret; ut proinde, si urbs hæc, currente adhuc
Majo, deditionem fecerit, consecrarium futurum
sit, ut diebus duntaxat decem circiter obsidioni
ejus interesse comes Rogerius potuerit. Verum
diebus amplius decem bellicæ isti expeditioni
principem illum adfuisse, ex iis, quæ tum Mala-
terra Historiæ Siculæ lib. iv, cap. 26 et binis

segg., tum Eadmerus in S. Anselmi, Cantuarien-
sis archiepiscopi, Vita apud nos tom. II Aprilis
pag. 887 num. 43 et seq. memoriar[um] produnt, ma-
nifestum apparet. Ut, quæ huc spectantia Mala-
terra loco cit. suppediat, remque minus, quam
quæ Eadmerus suggerit, dilucide evincunt, brevi-
tatis ergo omitam, posterioris dumtaxat scripto-
ris hujus verba, nec nisi quæ huc potissimum fa-
ciunt, lubet transcribere.

664 Postquam itaque, S. Anselmum, ut ad per Eadme-
rum scripta,
ducem Apuliæ Rogerium, Capuana obsidione oc-
cupatum, ad quam expeditionem bellicam, ut ait,
Rogerius Siciliæ comes multa Saracenorum mil-
lia adduxerat, eique proinde tum intererat, sese
conferre dignaretur, invitatum fuisse, paucis nar-
ravit, mox subdit: Ascendimus, ivimus et
plures in obsidione dies exegimus, remoti in
tentoriis a frequentia et tumultu perstreptentis
exercitus. Erat autem, ubi eramus, quadam
ecclesiola penitus deserta et juxta ostium cisterna
desuper dirupta, magnæ profunditatis hiatus
sua diruptione prætendens. In qua ecclesia, vel-
lut in camera, pro velle conversabamur, tam
quieti, quam operi in ea indulgentes, et ducem
ipsum cum suis nobiscum singulis diebus, ut
volebamus, in promptu habentes. Quadam vero
nocte, cum in ea dormiremus, contigit Anselmum
sui corporis necessitate silentio surgere,
et, ne inquietaremur, suo more lento pede ad
ostium tendere. Quod cum exisset, et immemor
foveæ per tenebras in partem divertisset, in
profundum cecidit clamosa voce cadendo dicens:
Sancta Maria. Ad quem sonitum nos ac socii
nostri, qui in tentoriis quiescebant, expergefati
lectis prosilivimus, accurrentes hominem in
profundo vidimus, et præ timore simul et an-
gustia cordis exanimati fere sumus. Quod ipse
percipiens, mox levato capite, vultu jucundo,
intuitu nobis innuit, nil læsionis sese perpessum.
Descendentes igitur quidam ex nostris ex altera
parte ipsius præcipiti, qua via erat descendendi,
eduxerunt eum a loco sanum omnino atque in-
columem.

663 Cum post hæc sedis Apostolicæ Pontifex adducuntur
Urbanus illo adventaret, et ei ab Anselmo et in medium,
principibus totius exercitus obviam itum esset, probatur.
ingenti mundialis gloriæ pompa prosecutus du-
ctus est in tentorium, quod juxta nos sibi cete-
ris excellentius constitutum erat. Sicque, donec
civitas in deditionem transiit, obsidio illius Do-
minum Papam et Anselmum vicinos habuit, ita
ut familia utrorumque magis videretur una,
quam duæ, nec facile quivis declinaret ad Pa-
pam, qui non diverteret ad Anselmum. Papa
namque colebatur a cunctis, quemadmodum
pater et pastor communis; Anselmus vero dili-
gebatur ab omnibus, sicut homo mansuetus et
mitis, et cui suo judicio nihil debebatur a quo-
vis. Cum ergo, uti verbis hic jam recitatis Ead-
merus docet, S. Anselmus, qui tunc, uti idem
Eadmerus paulo ante tradidit, in S. Salvatoris
prope Telesam monasterii villa Selavia versa-
batur, a Rogerio duce, ut ad se ad castra ante
Capuam veniret, invitatus fuerit, in hisce, quibus
tum, teste iterum paulo post verba jam recitata
Eadmero, comes Rogerius intererat, per plures
dies fuerit moratus, post hæc ad eadem castra
Urbanus II Papa accesserit, et cum Anselmo,
donec obsidio deditione urbis terminaretur, ibi-
dem manserit, Eadmerus sane, dum hæc omnia,
durante obsidione Capuana, præsentemque comite
Rogerio,

A Rogerio, accidisse tradit, diebus amplius decem obsidionem illam, cum ei jam præfatus comes interesset, tenuisse, omnino indicare videtur, maxime cum verbis proxime recitatis nonnulla etiam adjungat, quibus Anselmum, durante obsidione, in ducis comitisque castris frequenter fuisse, non obscure indicat. Jam vero, cum hæc ita habeant, diebus amplius decem Capuanæ obsidioni Rogerius comes verosimillime interfuerit, ac proin, dato etiam, illam ante hujus accessum inceptam jam fuisse, non fecisse tamen, mense Majo adhuc currente, Capuanos deditionem ex iis, quæ Eadmerus narrat, verosimillimum adhuc, ne dicam, indubitatum erit. Adhæc, non verno, sed æstivo tempore Capuam fuisse subactam, Petrus Diaconus in Chronico Cassinensi lib. IV, cap. 10 docet, eique etiam Eadmerus, utpote S. Anselmum in villa Sclavia, e qua ad castra ante Capuam a duce Rogerio invitatus fuit, æstatis tempore esse versatum, in sancti hujus antistitis apud nos Vita num. 45 tradens, suffragatur. Quare, cum Majum stricte loquendo æstivum tempus non complectatur, Capua hoc mense, stantibus iis, quæ Petrus Diaconus et

B Junius verosimilius debet substitui. Qui pro hoc Martius in Rogerii diploma irrepserit.

B Eadmerus scribunt, subacta haud fuerit. 666 Et hanc quidem civitatem, mense Majo adhuc currente, deditionem non fecisse, fusius hic operosiusque probare volui, tum ut quam proxime fieri potest, apparitionis, qua comitem Rogerium præsentissimo periculo Sanctus, seu potius, ut supra dictum, sub hujus specie angelus exemit, tempus noscatur, tum ut pro Martio, cui Capuæ deditionem Lupus Protospata affigit, non Majum, sed Junium, aut etiam, quod tamen minus placet, Julium reponendum esse, pateat, sicque ob mensem, quo civitatis illius deditionem accidisse, Rogerii comitis diploma, ultimo huc transcriptum, erigit, suspectum id non habeatur. Cum enim, sese (adi num. 648) in Capuano obsidione Kalendis Martii exstitisse, Rogerius comes in illo affirmet, hinc certe, uti ex jam supra dictis liquet, ante sextam decimam Maji capuæ obsidendæ exercitum non admoerit, seu, quod eodem recidit, in civitatis hujus obsidione non fuerit, sane pro Martio, cujus Kalendis seu prima die in obsidione Capuana sese exstitisse ait, non Majus, sed Junius aut forte etiam Julius debet substitui. Ne vero ob chronicum illum errorem instrumentum illud, velut spurium suppositivumque quis rejiciat, unde ortus is esse queat, regue etiam verosimiliter ortus sit, expono. Cum sub Nortmannorum ætate, ut Peregrinus in suis in Lupi Protospatæ Chronicon Annotationibus supra docet, nomina propria capitalibus tantummodo litteris depictis compendiantur, fieri potest, ut hoc modo mensis, quo, sese in Capuana obsidione exstitisse, Rogerius comes in dicto diplomate affirmat, tantummodo fuerit expressus, utque deinde, capitali illa littera, qua mensis iste erat expressus, vel vetustate in autographo exesa, vel casu quopiam detrita, librarius minus peritus, qui id describebat, eo loco, quo litteram, quam aut quod fere detrita esset, aut etiam præ formæ singularitate legere non poterat, exstitisse aut adhuc existere animadvertibat, ad vocem Kalendis, ut sensum completeret, Martii adjecerit, ratus scilicet Lupi Protospatæ, cujus Chronicon forsitan legerat, auctoritate ac fide civitatem Capuanam, cujus obsidioni sese interfuisse, loco illo comitem Rogerium asseverare observabat, deditionem mense Martio fecisse.

667 At vero, inquit, etsi quidem modo jam

exposito factum esse queat, ut error chronicus, supra notatus, in proxime recitatum Rogerii comitis diploma seu potius hujus sive apographum sive egraphum irrepserit, id tamen vere ita factum esse, nullo argumento indiciove sat certo potest probari. Fateor, sic habet; verum si non illo, alio certe modo, quo in documenta etiam sincera seu potius horum egrapha errores illapsi noscuntur, memoratum errorem in instrumentum illud irrepsisse necesse est, cum equidem et nullo prorsus alio, quo pro suspecto, nedum pro certe spurio, haberi debeat, vitio laboret, et a scriptoribus quam plurimis, tamquam genuinum ac sincerum, laudetur, nec ab illo prorsus, quod sciam, rejiciatur. Restat modo, ut id non anno 1098, quo Capuam obsideri contigit, sed anno 1099, datum ostendam. Monumentum illud antiquum, seu potius, e quo id transcripsi, exstans in Chronologico-diplomatica de S. Brunone Mörkensii Diatriba Ms. illius apographum ita sub finem habet: Hoc privilegium scriptum est secundo mensis Augusti anno ab Incarnatione Domini millesimo nonagesimo nono, Indictione septima; fuit itaque, in cujus epocham hic inquirendum, diploma, non anno 1098, seu eodem anno, quo Capua fuit obsessa, sed anno, qui obsidionem hanc proxime excepit, 1099 a comite Rogerio S. Brunoni concessum. Verum duos, qui nobis hic adversantur, scriptores probe eruditos invenio, Michaellem monachum supra adhuc laudatum et Camillum Peregrinum in suis ad Lupum Protospatam Annotationibus. Ac prior quidem, etsi alio anno, quam quo Capua fuit obsessa, diploma datum velit, id tamen, cum simul urbis hujus obsidionem anno 1097 accidisse contendat, anno 1098 datum putat; hæc autem ei sedet sententia, quod, ut ait, in diplomatis exemplari, quod in actis cameræ regię asservatur, anno 1098 datum id fuisse, legerit. Verum sit ita: cum equidem idem instrumentum et secunda Augusti die et Indictione septima etiam notari fateatur, errorem in laudato a se cameræ regię exemplari vel quantum ad annum, vel quantum ad Indictionem cubare fateatur, necesse est.

668 Etenim ab anni 1097 prima Septembris die usque ad anni 1098 primam itidem Septembris diem Indictio sexta, et a prima iterum hujus posterioris anni Septembris die usque ad primam itidem anni 1099 Septembris diem Indictio septima cucurrit; ut proinde diplomatis cameræ regię exemplar, quod Michaeli monacho legere datum fuit, quodque, ut ait, secunda Augusti anno 1098, Indictione septima signatur, annum cum Indictione non convenientem præferat, utque adeo, cum in notis chronicis esse corruptum hinc constet, per sese annum nobis, quo vere datum fuerit, certum atque indubitatum reddere non possit. Quod cum ita sit, Rogeriumque diploma secunda Augusti die ipsiusmet anni, cujus (adi num. 658) vigesima nona Julii die, ac proin tribus tantum diebus ante, Spullacium ex obsidione Capuana, anno ex dictis 1098 facta, advenerat, Brunoni impertuisse, parum verosimile appareat, notis chronicis, quæ, quo tempore instrumentum illud datum seu scriptum fuerit, in hujus huc transcripto e Mörkensii Chronologico-diplomatica de S. Brunone Diatriba exemplari signant, standum puto, idque proinde anno, uti in hoc notatur, 1099 datum fuisse. Verum, ut ad Camillum Peregrinum, qui Capuam anno 1098 a comite Rogerio, fuisse obsessam, eodemque anno diploma, de quo hic, Sancto nostro a principe illo

AUCTORE
C. B.
Hoc a Rogerio
Sanctus, non
anno 1098.

E

sed anno, contra ac Camillus Peregrinus
F

AUCTORE
C. B.

illo concessum vult, jam veniam, hic in Annotationibus, quas Lupi Protospatae Chronico ad annum 1098 subnexuit, de diplomate, in cuius epocham hic inquirimus, sequentem scribit in modum: At hoc ipso in diplomate aliud insidendum, legendumque in eo opinor, Rogerium reversum « Vigesima nona Junii mensis Squillacium, » non « Julii, » nisi mavis « nona Julii, » perhabita Capuae civitate, et per quindenam » continuam fuisse ibidem infirmatum; » privilegiumque fecisse « die 11 Augusti anno ab Incarnatione Domini MXXVII indictione VI » (male nonnulli edunt Indictione VII) « confirmante » Joanne Squillacensis sedis episcopo, residente » juxta fores ecclesiae. »

hic continetur,

669 Nec cum viro docto sentiendum est, privilegium datum quidem in anno MXXVII minime tamen Capuam obsessam, receptamque, ut Lupus perhibet, eodem anno, sed anno antecedenti, sicut habet Gaufridus Malaterra, qui ejusce obsidionis tempore « affirmat, ibi impregnatum in anno MXXVII comitissam Adelsiam de comite Rogerio; » haud, inquam, annus dati diplomatis ab anno Capuanae obsidionis aegrotantisque comitis Rogerii distinguendus videtur; nec comes ultroneam suam dominationem post susceptum beneficium in annum sequentem distulisse, nulla interim exposita ejusmodi dilationis occasione, quae sane nulla; quin imo convenientissime dixerimus, non revoluto nec anniversario anno Rogerium rediisse Squillacium; sed cum primum e Capua illuc appulit ac per valetudinem valuit, praefatum privilegium indulisisset. Ita hactenus Peregrinus diploma seu privilegium eo ipso anno, quo Capua a comite Rogerio fuit obsessa, eique reddita, S. Brunoni datum fuisse, idcirco, ut apparet, potissimum, ne dicam unice, contendens, quod, privilegium illud, Sancto nostro a comite Rogerio grati animi ergo, quod, eo apparente momenteque, gravissimum periculum ante Capuam evasisset, liberalissime concessum, anno amplius post beneficium acceptum integro a principe illo, in Brunonem optime affecto ac maxime benevolo, dilatum fuisse, verosimile haud putarit, ita scilicet animo comparatus, quod nullam comiti, ob quam in annum id differret, esse potuisse causam, crederit, aut certe, quanam illi esse potuerit, haud comperit. Verum, etsi quidem comes eo ipso anno, quo ab obsidione Capuana rediit, privilegium illud amplissimum S. Brunoni impertiri paratissimus fuerit, regere etiam ipsa, si liberum id ei omnino fuisset, haud dubie impertisset, rationem tamen, ob quam id tunc non fecerit, ipsummet diploma seu privilegium suggerit.

1099 obtinuit.

670 Etenim in hoc Rogerius comes (adi num. 658) de se, cum primum ab obsidione Capuana Squillacium esset reversus, ita loquitur: Rogavi quoque (S. Brunonem videlicet) humiliter, ut pro Dei amore in terra Squillacii sumere dignaretur largos redditus, quos donabam: renuens ille recipere dicebat, quod ac hoc domum sui patris meamque dimiserat, ut a mundi rebus extraneus deserviret libere Deo suo. Hic fuerat in tota mea domo quasi primus et magnus. Tandem vix cum eo impetrare potui, ut gratis acquiesceret sumere modicum munus meum. Quod itaque ipso anno 1098, quo Capua obsessa subactaque a comite Rogerio fuit, amplissimum, de quo hic nobis sermo, privilegium S. Brunoni concessum a comite Rogerio non fuerit, in causa fuit, non hic, sed ipsemet S. Bruno, qui nimirum

donationes largissimas liberalissimasque, sibi tunc ab hoc principe oblatas, noluerit accipere, quique tandem, cum scilicet annus amplius integer a tempore, quo sibi a comite Rogerio donationes illae Squillacii oblatæ fuerant, esset elapsus, quampiam harum partem in se publico instrumento transcribi ægre consenserit. Quod si pro vigesima nona Julii die, qua post captam Capuam Rogerius Squillacium in diplomate dicitur reversus, poni posset, ut Peregrinus placet, vigesima nona Junii, aut etiam nona Julii dies, nequam sane ipsum hoc instrumentum, quo minus anno 1098 datum crederetur, characteribus chronicis sibi inclusis obstaret; verum cum cubare in instrumentis antiquis errores, de quibus non omnino constat, admittendum non sit, nec in instrumento, de quo hic, vigesimam nonam Julii perperam notari alicunde constat, Peregrinus hac in re assentiri non possum, idque non ante annum 1099 datum ob rationes jam adductas existimo, maxime cum anno illo apud Surianum etiam signetur, ipsumque etiam autographum eodem anno notatum, quemadmodum, quæ mecum Cartusianus Parisiensis sæpissime laudatus e quartii Annalium Cartusianum libri hactenus non vulgati, quod ad Vallis-Dei Cartusiam spectat, exemplari communicavit, excerpta me docent, Severus a Neopoli invenerit. Nec est, quod adhuc opponas, Rogerium comitem anno 1098 Squillacii existisse, diplomaque, de quo jam disputatum, Squillacii etiam datum notari; quidni enim Rogerius anno 1098, iterumque anno 1099 Squillacii esse potuerit?

¶ **XLI. Ducem etiam Rogerium benevolam in se iterum Sanctus experitur, visitur a Landuino Cartusiae Majoris Priore, perque hunc, quem ægre a se dimittit, ad Cartusiae fratres litteras scribit. Hæ una cum litteris, ad Radulphum Viridem scriptis, hic producuntur.**

Non tantum post obsidionem Capuanam, in qua ex dictis præsentissimo periculo, facientibus id Sancti meritis, comes Rogerius fuerat liberatus, principem hunc de novo beneficium erga se sensit Sanctus noster; verum etiam, cujus ille patruus erat, Apulæ, Calabriae et Siciliae ducem Rogerium. Anno MXXIX, inquit Surianus in suis ad conscriptam a Surio Sancti Vitam Annotationibus pag. 400, Rogerius dux Apulæ, Calabriae et Siciliae, anno ducatus sui XVI dedit ecclesiae S. Mariæ, quæ in eremo sita est, loco, qui ab incolis Turris dicitur, villanos, quos apud Squillatium habebat, pro Dei amore et M. Brunonis, qui monasterio præerat, reverentia. Diplomati subscripserunt Rogerius, archiepiscopus Regitanus; post quem Rogerius dux, Fallo Castanensis episcopus et Papæ vicarius; Arnulphus

Sanctus ducem Rogerium benevolam erga se experitur,